

Vondsten van de paranoot *Bertholletia excelsa* op het strand van de Westkust

Marc Jacobs

De voorbije jaren vond ik verscheidene noten van dezelfde soort op het strand, meestal in de vloedlijn.

Bijvoorbeeld: 08.09.95 St-Idesbald, 23.11.96 Bray Dunes, 15.04.98 Zuydcoote en 21.09.98 De Panne. Met de hulp van prof. dr. E. Robbrecht van de Plantentuin van Meise werd de identiteit van deze zaden snel vastgesteld: de paranoot *Bertholletia excelsa* (fig. 1).

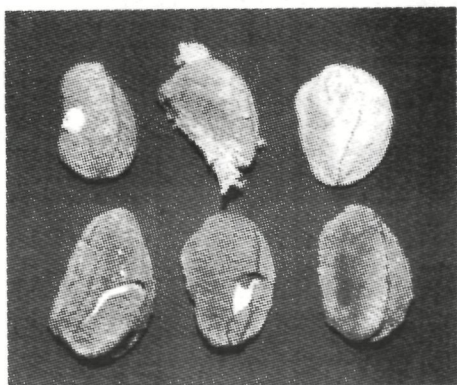

Fig. 1. *Bertholletia excelsa* (Naar: Nelson, 1990)

van het plantenrijk: De paranoot (of Braziliaanse noot) is een grote boom uit de regenwouden van het Amazonegebied waar deze bomen ook gekapt worden voor het hout. De noten worden er in het wild verzameld. Maar vooraleer dat mogelijk is verloopt er heel wat tijd, de vruchtvorming gebeurt pas na tien tot twintig jaar en het duurt minstens één jaar voor de vrucht rijp is. Die vrucht heeft een diameter van een tiental cm., een harde en houtige schil en weegt 1 tot 2 kg. In deze vruchten bevinden zich tot 24 zaden zoals ze door mij gevonden werden. Deze zaden hebben een hoge voedingswaarde (60-70% oliën en ca. 17% eiwitten) en zijn erg geliefd als dessertnoten. Het zou een noot zijn die bij ons frequent in de handel voorkomt, met een beetje spuurwerk en rondvragen kon ik inderdaad achterhalen dat deze noten hier en daar te koop zijn maar algemeen lijkt het me dat ze pakweg 20 jaar geleden veel meer gegeten werden.

Het zou een noot zijn die bij ons frequent in de handel voorkomt en dus geen vondst van een langeafstandsverbreding. De meeste van de gevonden noten moeten in alle geval reeds geruime tijd op zee rondgedreven hebben, getuige de begroeiing met zeepokken van sommige ex. Voor de paranoot is dit in alle geval geen probleem, de ongewoon dikke en houtige zaadhuid zal ongetwijfeld lang aan het zeewater kunnen weerstaan. Een klein beetje meer informatie over deze zaden vond ik in de 'Winkler Prins Encyclopedie

Niettegenstaande *Bertholletia excelsa* beschikt over een dikke en houtige zaadhuid hebben Gunn en Dennis (1976) de soort niet opgenomen in hun werk over tropische drijfzaden. De noten zouden namelijk niet lang genoeg blijven drijven. Dergelijke noten op de Europese stranden zouden dus geen vondsten van een lange afstandsverbreiding zijn. Nelson (1990) vermeldt dat uit een test die Dennis uitvoerde bleek dat de maximum tijd dat de zaden blijven drijven 3 maanden is. Een eigen proefneming (met noten uit de supermarkt) lijkt voorlopig inderdaad te bevestigen dat slechts weinig van de geteste paranoten over een lang drijfvermogen beschikken. Ik testte een 10-tal noten. De meeste zonken vrij snel, eentje al na 9 dagen. Slechts één drijft nu, tijdens het schrijven van dit artikelje, na zo'n 2 1/2 maand, nog. Hierbij mag echter niet uit het oog verloren worden dat een 'wilde' noot die in het water terechtkomt niet noodzakelijk gelijk is aan de sterk gedroogde en misschien wel behandelde exemplaren in de handel.

De meeste van de door mij gevonden noten moeten in alle geval een zekere tijd op ze rondgedreven hebben, getuige de begroeiing met zeepokken van sommige exemplaren. Dat de ongewoon dikke en houtige zaadhuid langere tijd aan het zeewater kan weerstaan lijkt me niet denkbeeldig.

In Ierland spoelden er in 1965 verscheidene paranoten aan, hier was duidelijk sprake van een losgeraakte scheepslanding (Nelson, 1990). Gezien mijn vondsten eerder occasioneel maar wel in de tijd gespreid zijn, zal hun herkomst elders moeten gezocht worden. Het lijken me niet echt de ideale strandsnackjes voor de zomermaanden maar een scheepskeuken-herkomst zou wel eens tot de mogelijkheden kunnen behoren. Meermaals vond ik immers reeds 'exotische keukenrestjes': van gekookte kreeften en 'gamba'-pantersers over Chileens bronwater tot voedselrecipiënten met Turkse, Koreaanse of Zuid-Afrikaanse opschriften.

Literatuur

- Audus, L.J. en Heyward, V., (red.), 1981. Winkler Prins encyclopedie van het plantenrijk. Amsterdam: Elsevier.
- Nelson, E. C., 1990. Exotic drift fruits and seeds from the coast of Britain and adjacent islands. *Journal of the Royal Institution of Cornwall*. N.S., X, 147-177.
- Gunn, L.R. and Dennis, J. U., 1976. *World guide to tropical drift seeds and fruits*. New York : Quadrangle, 239 p.

**Zeepannelaan 43
8670 Koksijde (St.-Idesbald)**